

TEISINGUMO TEISMO (didžioji kolegija) SPRENDIMAS

2007 m. birželio 5 d. *

Byloje C-170/04

dėl *Högsta domstolen* (Švedija) 2004 m. kovo 26 d. Sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2004 m. balandžio 6 d., pagal EB 234 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Klas Rosengren,

Bengt Morelli,

Hans Särman,

Mats Åkerström,

Åke Kempe,

Anders Kempe,

Mats Kempe,

* Proceso kalba: švedų.

Björn Rosengren,

Martin Lindberg,

Jon Pierre,

Tony Staf

prieš

Riksåklagaren,

TEISINGUMO TEISMAS (didžioji kolegija),

kurį sudaro pirmosios kolegijos pirmininkas P. Jann, einantis kolegijos pirmininko pareigas, kolegijos pirmininkai C. W. A. Timmermans, A. Rosas, R. Schintgen, J. Klučka, teisėjai J. N. Cunha Rodrigues, R. Silva de Lapuerta, M. Ilešič, J. Malenovský (pranešėjas), U. Lõhmus, E. Levits, A. Ó Caoimh ir L. Bay Larsen,

generaliniai advokatai A. Tizzano, vėliau P. Mengozzi,
posėdžio sekretoriai C. Strömholm, vėliau J. Swedenborg, administratoriai,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2005 m. lapkričio 30 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- K. Rosengren, B. Morelli, H. Särman, M. Åkerström, Å. Kempe, A. Kempe, M. Kempe, B. Rosengren, M. Lindberg, J. Pierre ir T. Staf, atstovaujamų *juris doktor* C. von Quitzow ir *advokat* U. Stigare,

- Švedijos vyriausybės, atstovaujamos A. Kruse ir K. Wistrand,

- Suomijos vyriausybės, atstovaujamos A. Guimaraes-Purokoski,

- Norvegijos vyriausybės, atstovaujamos T. Nordby ir I. Djupvik,

- Europos Bendrijų Komisijos, atstovaujamos L. Ström van Lier ir A. Caeiros,

- ELPA priežiūros institucijos, atstovaujamos N. Fenger ir A. T. Andersen,

susipažinęs su 2006 m. kovo 30 d. posėdyje pateikta generalinio advokato A. Tizzano išvada,

atsižvelgęs į 2006 m. birželio 14 d. Nutartį iš naujo pradėti žodinę proceso dalį ir įvykus 2006 m. rugsėjo 19 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- K. Rosengren, B. Morelli, H. Särman, M. Åkerström, Å. Kempe, A. Kempe, M. Kempe, B. Rosengren, M. Lindberg, J. Pierre ir T. Staf, atstovaujamų *juris doktor* C. von Quitzow ir *advokat* U. Stigare,
- Švedijos vyriausybės, atstovaujamos A. Kruse ir K. Wistrand,
- Suomijos vyriausybės, atstovaujamos A. Guimaraes-Purokoski ir E. Bygglin,
- Norvegijos vyriausybės, atstovaujamos T. Nordby, I. Djupvik ir K. Fløistad,
- Europos Bendrijų Komisijos, atstovaujamos L. Ström van Lier ir A. Caeiros,

— ELPA priežiūros institucijos, atstovaujamos N. Fenger ir A. T. Andersen,

susipažinęs su 2006 m. lapkričio 30 d. posėdyje pateikta generalinio advokato P. Mengozzi išvada,

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą yra susijęs su EB 28, EB 30 ir EB 31 straipsnių išaiškinimu.

- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant ginčą tarp K. Rosengren, B. Morelli, H. Särman, M. Åkerström, Å. Kempe, A. Kempe, M. Kempe, B. Rosengren, M. Lindberg, J. Pierre bei T. Staf ir *Riksåklagaren* (Karalystės prokuroras) dėl vyno dėžių, kurios buvo importuotos pažeidžiant 1994 m. gruodžio 16 d. Įstatymą dėl alkoholinių gėrimų (*alkohollagen* (SFS, Nr. 1738, 1994), toliau – įstatymas dėl alkoholio), konfiskavimo.

Nacionalinis teisinis pagrindas

3 Įstatymo dėl alkoholio I skyriuje „Įvadinės nuostatos“ nurodyta, kad jis taikomas alkoholinių gėrimų gamybai, pateikimui į rinką ir importui bei prekybai šiais produktais.

4 Pagal šio 1 skyriaus 8 straipsnį:

„<...> Pardavimas – tai bet koks gėrimo perdavimas už atlyginimą.

Pardavimas vartotojui – tai mažmeninis pardavimas arba, jei jis susijęs su vartojimu pirkimo vietoje, – tai viešojo maitinimo sektoriuje teikiama paslauga. Bet koks kitoks pardavimas vadinamas didmenine prekyba.“

5 Įstatymo dėl alkoholio 4 skyriaus „Didmeninė prekyba“ 1 ir 2 straipsniai nurodo:

„1 straipsnis – Spirituotus gėrimus, vyną arba stiprų alų didmeninėje prekyboje gali parduoti tik asmenys, gavę sandėlio savininko įgaliojimą arba įregistruoti kaip tokio pobūdžio prekių gavėjai pagal įstatymo dėl alkoholio apmokestinimo (1994 m. gruodžio 15 d. (SFS, Nr. 1564, 1994)) 9 arba 12 straipsnius. Todėl didmeninėje prekyboje galima prekiauti tik gėrimu, kuris nurodytas sandėlio savininko įgaliojime arba asmens, kaip gavėjo, registracijoje pagal įstatymo dėl alkoholio apmokestinimo nuostatas.

Be pirmosios pastraipos nuostatose numatytų atvejų, spirituotus gėrimus, vyną ir stiprų alų didmeninėje prekyboje gali parduoti mažmeninės prekybos bendrovė pagal 5 skyriaus 1 straipsnio trečiosios pastraipos nuostatas.

Nepažeisdami pirmosios pastraipos nuostatų leidimą parduoti turintys asmenys gali individualiai parduoti prekes, kurių atžvilgiu suteiktas leidimas, visiems asmenims, galintiems minėtas prekes parduoti didmeninėje prekyboje.

2 straipsnis – Spirituotus gėrimus, vyną ir stiprų alų į Švediją gali importuoti tik asmenys, pagal 1 straipsnio pirmąją pastraipą turintys teisę minėtas prekes parduoti didmeninėje prekyboje, bei mažmeninės prekybos bendrovė, siekdama laikytis įsipareigojimo pagal 5 skyriaus 5 straipsnį.

Nepažeisdamas pirmosios pastraipos nuostatų spirituotus gėrimus, vyną ir stiprų alų gali importuoti:

<...>

2) bet kuris mažiausiai 20 metų sulaukęs keleivis arba bet kuris transporto priemonėje dirbantis šio amžiaus sulaukęs asmuo, savo asmeniniam ar savo šeimos vartojimui arba kaip dovaną artimam asmeniui jo asmeniniam ar jo šeimos vartojimui;

<...>

4) bet kuris mažiausiai 20 metų sulaukęs asmuo arba mažiausiai 20 metų sulaukęs ir atvykstantis į Švediją savo sąskaita veikiantis profesionalus vežėjas, jei gėrimai skirti jo asmeniniam arba jo šeimos vartojimui;

5) bet kuris 20 metų sulaukęs asmuo arba mažiausiai 20 metų sulaukęs ir savo sąskaita veikiantis profesionalus vežėjas, kuris gėrimus gavo kaip paveldėjimą, jeigu jie skirti jo asmeniniam arba jo šeimos vartojimui; ir

6) kitoje valstybėje gyvenantis asmuo, kuris per profesionalų vežėją siunčia juos kaip atskirą dovaną Švedijoje gyvenančiam mažiausiai 20 metų sulaukusiam asmeniui asmeniniam arba jo šeimos vartojimui.

<...>

- 6) Pagal įstatymo dėl alkoholio 5 skyrių „Mažmeninė prekyba“ specialiai šiam tikslui įsteigta valstybės bendrovė yra įpareigota Švedijoje užtikrinti mažmeninę prekybą vynu, stipriu alumi ir spirituotais gėrimais. Tai pavesta atlikti akcinei bendrovei *Systembolaget Aktiebolag* (toliau – *Systembolaget*), kurios visas akcijas turi Švedijos valstybė.
- 7) Šios bendrovės veikla, veikimas ir kontrolės metodai nustatyti su valstybe sudarytoje sutartyje.

8 Šio 5 skyriaus 5 straipsnis nurodo:

„Atsargose nesantys spirituoti gėrimai, vynas arba stiprus alus įgyjami pateikus prašymą su sąlyga, kad mažmeninės prekybos bendrovė tam neprieštarauja.“

9 Įstatymo dėl alkoholio 10 skyriaus 10 straipsnis numato, kad už neteisėtą alkoholinių gėrimų importą baudžiama pagal 2000 m. lapkričio 30 d. Įstatymą dėl kontrabandos (*lagen om straff för smuggling*) (SFS Nr. 1225, 2000), kuris nurodo, kad neteisėtai importuotas vynas turi būti konfiskuojamas, nebent jei tokia priemonė yra akivaizdžiai neproporcinga.

Pagrindinis ginčas ir prejudiciniai klausimai

10 Ieškovai pagrindinėje byloje paštu ir be tarpininkų iš savo gyvenamosios vietos Švedijoje užsakė dėžių su Ispanijoje pagaminto vyno buteliais.

11 Šios dėžės, kurios į Švediją įvežtos nedeklaruotos muitinėje, buvo konfiskuotos motyvuojant tuo, kad jos importuotos pažeidžiant įstatymą dėl alkoholio.

12 2002 m. sausio 3 d. Sprendimu *Göteborgs tingsrätt* (Geteborgo pirmosios instancijos teismas) patvirtino prekių konfiskavimą. *Hovrätten för Västra Sverige* (Vakarų Švedijos apeliacinis teismas) ieškovų pagrindinėje byloje apeliaciją dėl šio sprendimo atmetė.

13 Tada ieškovai pagrindinėje byloje pateikė kasacinį skundą *Högsta domstolen* (Aukščiausiasis teismas). Jis nusprendė, kad jo sprendimas dėl visiems rezidentams nustatyto principinio draudimo tiesiogiai importuoti į Švedijos teritoriją alkoholinius gėrimus, kai pervežimą atlieka asmuo ne asmeniškai, priklauso nuo to, ar Švedijos teisės aktai suderinami su EB sutartimi.

14 Tokiomis aplinkybėmis *Högsta domstolen* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar draudimas (privatiems asmenims pateikus užsakymą tiesiogiai) importuoti gali būti laikomas mažmeninės prekybos monopolio veikimo dalimi ir dėl šios priežasties nėra uždraustas EB 28 straipsniu ir turi būti vertinamas tik EB 31 straipsnio atžvilgiu?

2. Teigiamai atsakius į pirmąjį klausimą, ar minėtas draudimas <...> atitinka EB 31 straipsnyje nurodytas sąlygas, susijusias su valstybinėmis komercinio pobūdžio monopolijomis?

3. Neigiamai atsakius į pirmąjį klausimą, ar EB 28 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad iš esmės jis draudžia (minėtą draudimą), nepaisant *Systembolaget* pareigos pagal užsakymą įsigyti alkoholinių gėrimų, kurių atsargų ji neturi?

4. Teigiamai atsakius į trečiąjį klausimą, ar toks draudimas <...> gali būti laikomas pateisinamu ir proporcingu atsižvelgiant į žmonių sveikatos ir gyvybės apsaugą?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo klausimo

- 15 Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar siekiant patikrinti įstatymo dėl alkoholio 4 skyriaus 2 straipsnio pirmojoje pastraipoje įtvirtintos nacionalinės nuostatos, kuria draudžiama privatiems asmenims importuoti alkoholinius gėrimus, atitiktį Bendrijos teisei ji turi būti vertinama atsižvelgiant į EB 31 straipsnį, susijusį su valstybinėmis komercinio pobūdžio monopolijomis, ar į EB 28 straipsnį, kuris draudžia visus kiekybinius importo apribojimus arba lygiaverčio poveikio priemones.
- 16 Akivaizdu, kad pagrindinėje byloje nagrinėjama nacionalinė priemonė yra viena iš įstatymo dėl alkoholio, nustačiusio ir komercinio pobūdžio monopoliją, kuriai buvo suteikta išimtinė teisė vykdyti mažmeninę prekybą alkoholiniais gėrimais Švedijoje, nuostatų. Šis monopolis buvo patikėtas *Systembolaget*.
- 17 Atsižvelgiant į Teisingumo Teismo praktiką, reikia išnagrinėti su šios monopolijos buvimu ir veikimu susijusias normas EB 31 straipsnio nuostatų atžvilgiu, kurios konkrečiai taikomos valstybinei komercinio pobūdžio monopolijai, kai ji naudojasi savo išimtinėmis teisėmis (žr. 1976 m. vasario 17 d. Sprendimo *Miritz*, 91/75, Rink. p. 217, 5 punktą; 1979 m. vasario 20 d. Sprendimo *Rewe-Zentral*, vadinamo „Cassis de Dijon“, 120/78, Rink. p. 649, 7 punktą; 1979 m. kovo 13 d. Sprendimo *Hansen*, 91/78, Rink. p. 935, 9 ir 10 punktus; 1995 m. gruodžio 14 d. Sprendimo *Banchemo*, C-387/93, Rink. p. I-4663, 29 punktą ir 1997 m. spalio 23 d. Sprendimo *Franzén*, C-189/95, Rink. p. I-5909, 35 punktą).
- 18 Tačiau kitų nacionalinės teisės aktų nuostatų, nesusijusių su monopolijos veikimu, nors ir darančių jai įtaką, poveikis prekybai Bendrijoje turi būti nagrinėjamas EB 28 straipsnio atžvilgiu (žr. minėto sprendimo *Franzén* 36 punktą).

- 19 Todėl reikia patikrinti, ar pagrindinėje byloje nagrinėjama draudimo priemonė yra su monopolijos buvimu ir veikimu susijusi norma.
- 20 Visų pirma reikia priminti, kad įstatymu dėl alkoholio monopolijai suteikta specifinė funkcija pasireiškia tuo, kad tik jai yra suteikta išimtinė teisė Švedijoje vykdyti mažmeninę prekybą alkoholiniais gėrimais vartotojų atžvilgiu, išskyrus viešojo maitinimo sektorių. Akivaizdu, kad ši išimtinė teisė netaikoma tokių gėrimų importui.
- 21 Nors pagrindinėje byloje nagrinėjama priemonė, reglamentuodama alkoholinių gėrimų importą į Švedijos Karalystės teritoriją, daro poveikį laisvam prekių judėjimui Europos Bendrijoje, ji kaip tokia nenustato, kaip ši monopolija turi naudotis savo išimtinė teise vykdyti mažmeninę prekybą alkoholiniais gėrimais Švedijos teritorijoje.
- 22 Todėl tokia priemonė, kuri nėra susijusi su tuo, kaip monopolija įgyvendina savo specifinę funkciją, negali būti laikoma susijusia su pačiu monopolijos buvimu.
- 23 Be to, iš Teisingumo Teismui pateiktų duomenų aišku, kad taikant įstatymo dėl alkoholio 5 skyriaus 5 straipsnį *Systembolaget* iš esmės visus alkoholinius gėrimus privalo importuoti vartotojui pateikus prašymą ir jo lėšomis. Todėl įstatymo dėl alkoholio 4 skyriaus 2 straipsnio pirmojoje pastraipoje numatyto draudimo privatiems asmenims importuoti alkoholinius gėrimus tikslas – tokių gėrimų norinčius įsigyti vartotojus nukreipti į monopoliją, vadinasi, šis draudimas gali paveikti minėtos monopolijos veikimą.

- 24 Tačiau tokia draudimo priemonė iš tiesų nereglamentuoja monopolijos veikimo, nes ji nėra susijusi su mažmeninės prekybos alkoholiniais gėrimais vykdymo Švedijos teritorijoje taisyklėmis. Konkrečiai kalbant, ja nesiekama nei reglamentuoti monopolijos atliekamos prekių atrankos sistemos, nei jos pardavimo tinklo, nei monopolijos platinamų prekių pateikimo į rinką ir reklamos organizavimo.
- 25 Be to, ši priemonė numatyta įstatymo dėl alkoholio didmeninei prekybai skirto 4 skyriaus nuostatose. Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad šio skyriaus normos, pagal kurias alkoholinius gėrimus gali importuoti tik licencijas vykdyti didmeninę prekybą turintys asmenys, nėra priskiriamos monopolijų veikimą reglamentuojančioms priemonėms (šiuo klausimu žr. minėto sprendimo *Franzén* 34, 67 ir 70 punktus).
- 26 Šiomis sąlygomis toks draudimas negali būti laikomas su monopolijos buvimu ir veikimu susijusia norma. Siekiant patikrinti, ar tokia priemonė atitinka Bendrijos teisę, būtent su laisvu prekių judėjimu susijusias Sutarties nuostatas, EB 31 straipsnis neturi reikšmės.
- 27 Todėl į pirmąjį klausimą reikia atsakyti taip, kad įstatymo dėl alkoholio 4 skyriaus 2 straipsnio pirmojoje pastraipoje įtvirtinta nacionalinė nuostata, kuria draudžiama privatiems asmenims importuoti alkoholinius gėrimus, turi būti vertinama atsižvelgiant ne į EB 31 straipsnį, bet į EB 28 straipsnį.

Dėl antrojo klausimo

- 28 Antrasis klausimas pateiktas tik tuo atveju, jei Teisingumo Teismas manytų, jog pagrindinėje byloje nagrinėjamas draudimas turi būti vertinamas EB 31 straipsnio atžvilgiu.

29 Atsižvelgiant į pirmojo klausimo atsakymą, į antrąjį klausimą atsakyti nereikia.

Dėl trečiojo klausimo

30 Trečiuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar įstatyme dėl alkoholio įtvirtinta priemonė, kuri draudžia privatiems asmenims importuoti alkoholinius gėrimus, yra kiekybinis importo apribojimas EB 28 straipsnio prasme, net jei šis įstatymas pardavimo mažmeninėje prekyboje monopolio savininką įpareigoja perduoti ir tam tikrais atvejais pateikus prašymą importuoti atitinkamus gėrimus.

31 Šiuo klausimu reikia priminti, kad laisvas prekių judėjimas yra pagrindinis EB sutarties principas, įtvirtintas EB 28 straipsnyje numatytame draudime valstybių narių tarpusavio prekyboje taikyti kiekybinius importo apribojimus ir visas lygiaverčio poveikio priemones (2006 m. sausio 10 d. Sprendimo *De Groot en Slot Allium ir Bejo Zaden*, C-147/04, Rink. p. I-245, 70 punktas).

32 EB 28 straipsnyje numatytas lygiaverčio poveikio priemonių draudimas taikomas bet kokiam valstybių narių teisės aktui, galinčiam tiesiogiai ar netiesiogiai, faktiškai ar potencialiai trukdyti prekybai Bendrijos viduje (žr., pavyzdžiui, 1974 m. liepos 11 d. Sprendimo *Dassonville*, 8/74, Rink. p. 837, 5 punktą; 2003 m. rugsėjo 23 d. Sprendimo *Komisija prieš Daniją*, C-192/01, Rink. p. I-9693, 39 punktą; 2004 m. gruodžio 2 d. Sprendimo *Komisija prieš Olandiją*, C-41/02, Rink. p. I-11375, 39 punktą ir minėto sprendimo *De Groot en Slot Allium ir Bejo Zaden* 71 punktą).

- 33 Šioje byloje visų pirma turi būti konstatuota, kad pačių įstatymo dėl alkoholio 5 skyriaus 5 straipsnio nuostatų pagrindinės bylos faktinių aplinkybių metu galiojusi redakcija *Systembolaget* suteikė teisę nepatenkinti vartotojo prašymo jam perduoti ir, vadinasi, tam tikrais atvejais importuoti monopolijos pasiūlytame asortimente nesančių gėrimų. Šiomis sąlygomis draudimas privatiems asmenims tiesiogiai importuoti šiuos gėrimus į Švediją, kai pervežimą atlieka asmuo ne asmeniškai, kurio nekompensuoja monopolijai bet kuriuo atveju tenkanti pareiga juos importuoti, suinteresuotiesiems asmenims dėl to pateikus prašymą, yra kiekybinis importo apribojimas.
- 34 Nepaisant ankstesniame punkte nurodytos teisės, neginčijama, kad vartotojams siekiant įsigyti importuotinių alkoholinių gėrimų ir paprašius *Systembolaget* paslaugų, suinteresuotiesiems asmenims sukeliama įvairios kliūtys, su kuriomis jie nesusidurtų, jei importuotų patys.
- 35 Konkrečiai kalbant, atsižvelgiant į per rašytinę proceso dalį ir per posėdį pateiktą informaciją paaiškėjo, kad suinteresuotieji vartotojai turi užpildyti užsakymo blanką monopolijos parduotuvėje, kai priimamas tiekėjo pasiūlymas grįžti, kad ši užsakymą pasirašytų, paskui pasiimti prekes jas importavus. Be to, užsakymas priimamas, tik jei užsakomas minimalus importuotinių butelių skaičius. Vartotojas negali kontroliuoti nei vežimo sąlygų, nei užsakytų butelių laikymo sąlygų ir negali pasirinkti norimų užsakyti butelių rūšių. Aišku, kad kiekvienu importo atveju į iš pirkėjo prašomą kainą, be tiekėjo nustatytos gėrimų kainos, įeina *Systembolaget* patirtos administracinės ir transporto išlaidos bei 17 % suma, kurios pirkėjas iš esmės neturėtų, jei pats tiesiogiai šias prekes importuotų.
- 36 Todėl į trečiąjį klausimą reikia atsakyti taip, kad įstatymo dėl alkoholio 4 skyriaus 2 straipsnio pirmojoje pastraipoje įtvirtinta priemonė, kuri draudžia privatiems

asmenims importuoti alkoholinius gėrimus, yra kiekybinis importo apribojimas EB 28 straipsnio prasme, net jei minėtas įstatymas įpareigoja mažmeninės prekybos monopoliją tiekti ir tam tikrais atvejais pateikus prašymą importuoti atitinkamus gėrimus.

Dėl ketvirtąjo klausimo

- 37 Ketvirtuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar įstatymo dėl alkoholio 4 skyriaus 2 straipsnio pirmoje pastraipoje įtvirtinta priemonė, kuri draudžia privatiems asmenims importuoti alkoholinius gėrimus, pagal EB 30 straipsnį gali būti laikoma pateisinama žmonių sveikatos ir gyvybės apsaugos sumetimais.
- 38 Tiesa, kad priemonės, kurios yra kiekybiniai importo apribojimai EB 28 straipsnio prasme, kaip tai numato EB 30 straipsnis, gali būti pateisinamos žmonių sveikatos ir gyvybės apsaugos sumetimais (šiuo klausimu žr. minėto sprendimo *Franzén* 75 punktą).
- 39 Pagal nusistovėjusią teismų praktiką žmonių sveikata ir gyvybė užima pirmą vietą tarp EB 30 straipsnyje saugomų objektų ar interesų, ir valstybės narės, laikydamosi Sutartyje nustatytų apribojimų, turi nuspręsti dėl to, koku lygiu jos ketina užtikrinti jų apsaugą (žr. 2003 m. gruodžio 11 d. Sprendimo *Deutscher Apothekerverband*, C-322/01, Rink. p. I-14887, 103 punktą ir nurodytą teismo praktiką).
- 40 Teisingumo Teismas jau nusprendė, kad teisės aktai, kurių tikslas kontroliuoti alkoholio vartojimą, siekiant išvengti žalingų alkoholinių medžiagų padarinių

žmonių sveikatai ir visuomenei, ir taip kovoti su piktnaudžiavimu alkoholiu, atspindi EB 30 straipsnyje pripažįstamą susirūpinimą visuomenės sveikata ir viešąja tvarka (šiuo klausimu žr. 2006 m. rugsėjo 28 d. Sprendimo *Ahokainen ir Leppik*, C-434/04, Rink. p. I-9171, 28 punktą).

- 41 Tačiau, kaip reikalauja EB 30 straipsnis, būtina, kad atitinkama priemonė nebūtų nei savavališka diskriminacijos priemonė, nei paslėptas valstybių narių tarpusavio prekybos apribojimas (šiuo klausimu žr. 2001 m. kovo 8 d. Sprendimo *Gourmet International Products*, C-405/98, Rink. p. I-1795, 28 punktą).
- 42 Taip pat reikia pažymėti, kad jokie Teisingumo Teismo turimi duomenys neleidžia manyti, kad šio sprendimo 44 ir 48 punktuose nurodytomis aplinkybėmis Švedijos valdžios institucijų nurodyti visuomenės sveikatos pagrindų tikslai buvo iškreipti ir panaudoti taip, kad būtų nustatyta diskriminacija iš kitų valstybių narių kilusių prekių atžvilgiu arba netiesiogiai apsaugotos tam tikros nacionalinės prekės (2001 m. kovo 8 d. Sprendimo *Gourmet International Products*, C-405/98, Rink. p. I-1795, 32 punktas ir nurodyta teismo praktika).
- 43 Be to, galintis turėti ribojantį poveikį arba tokį poveikį turintis nacionalinės teisės aktas ar praktika yra suderinami su Sutartimi tik su sąlyga, kad jie būtini siekiant veiksmingai apsaugoti žmonių sveikatą ir gyvybę. Nacionalinės teisės aktui arba praktikai netaikoma EB 30 straipsnyje numatyta leidžianti nukrypti nuostata, kai žmonių sveikata ir gyvybė gali būti vienodai veiksmingai apsaugota mažiau prekybą Bendrijoje ribojančiomis priemonėmis (šiuo klausimu žr. minėto sprendimo *Deutscher Apothekerverband* 104 punktą).
- 44 Šiuo atžvilgiu Švedijos vyriausybė visų pirma siekia pagrindinėje byloje nagrinėjamą draudimo priemonę pateisinti būtinybe bendrai apriboti alkoholio vartojimą.

- 45 Tačiau reikia konstatuoti, kad jei privatiems asmenims nustatytas draudimas tiesiogiai importuoti alkoholinius gėrimus sumažina pasiūlos vartotojams šaltinius ir tam tikra dalimi dėl to, kad juos sudėtinga įsigyti, gali prisidėti prie žalingų minėtų gėrimų padarinių prevencijos, išlieka galimybė, kad pagal įstatymo dėl alkoholio 5 skyriaus 5 straipsnį vartotojas visada gali prašyti *Systembolaget* tiekti jam šias prekes.
- 46 Tiesa, kad pagal įstatymo dėl alkoholio 5 skyriaus 5 straipsnio pagrindinės bylos faktinių aplinkybių metu galiojusią redakciją, kaip matyti iš šio sprendimo 33 punkto, pareigą tiekti alkoholinius gėrimus pagal užsakymą lydi *Systembolaget* teisė atsisakyti tokį užsakymą vykdyti. Tačiau minėtame straipsnyje nenurodyta, kokiais pagrindais toks atsisakymas gali būti grindžiamas. Bet kuriuo atveju iš informacijos, kurią turi Teisingumo Teismas, nematyti, kad *Systembolaget* būtų atsisakiusi tiekti prekes, atsižvelgdama į tam tikrą užsakyto alkoholio kiekio ribą ar bent jau į tokią ribą stiprių alkoholinių gėrimų atveju.
- 47 Šiomis sąlygomis paaiškėja, kad privatiems asmenims nustatytas draudimas tiesiogiai importuoti alkoholinius gėrimus, prašymą importuoti gėrimus nukreipiant *Systembolaget*, yra priemonė, vienam šių prekių platinimo kanalui suteikianti pirmenybę. Tačiau atsižvelgiant į nurodytą tikslą, t. y. bendrai riboti alkoholio vartojimą siekiant apsaugoti žmonių sveikatą ir gyvybę, šis draudimas dėl veikiau šiuo atžvilgiu šalutinio poveikio neturi būti laikomas priemone, galinčia įgyvendinti minėtą tikslą.
- 48 Be to, Švedijos vyriausybė teigia, kad pagrindinėje byloje nagrinėjama draudimo priemone, nukreipiančia prašymą *Systembolaget*, siekiama apsaugoti jauniausius asmenis nuo alkoholio vartojimo sukeltos žalos, nes *Systembolaget*, kurios pareiga nustatyti prašymą pateikusiųjų amžių, alkoholinius gėrimus gali pristatyti tik bent dvidešimties metų sulaukusiems asmenims. Įstatymo dėl alkoholio 4 skyriaus 2 straipsnio antroji pastraipa tokiems asmenims, kitaip nei vyresniems, taip pat draudžia į Švediją importuoti alkoholį kaip keleiviams.

- 49 Akivaizdu, kad jeigu pagrindinėje byloje nagrinėjamas draudimas yra priemonė veiksmingai išvengti, kad jauni asmenys netaptų alkoholinių gėrimų pirkėjais, ir todėl sumažinti jų tapimo vartotojais galimybę, jis turi būti laikomas pateisinamu EB 30 straipsnyje nurodyto visuomenės sveikatos apsaugos tikslo atžvilgiu.
- 50 Tačiau kai pagrindinėje byloje nagrinėjamame nacionalinės teisės akte nurodytas draudimas yra laisvo prekių judėjimo išimtis, nacionalinės valdžios institucijos turi įrodyti, kad teisės aktas atitinka proporcingumo principą, t. y. kad jis būtinas nurodytam tikslui pasiekti, ir kad šio tikslo negalima pasiekti mažesnio masto arba mažesnį poveikį Bendrijos vidaus prekybai darančiais draudimais ar apribojimais (šiuo klausimu žr. 1994 m. liepos 14 d. Sprendimo *Van der Veldt*, C-17/93, Rink. p. I-3537, 15 punktą; minėto sprendimo *Franzén* 75 ir 76 punktus bei minėto sprendimo *Ahokainen ir Leppik* 31 punktą).
- 51 Pagrindinėje byloje nagrinėjamas draudimas importuoti taikomas visiems asmenims, nepaisant jų amžiaus. Todėl jis akivaizdžiai viršija tai, kas būtina įgyvendinti siekiamą tikslą apsaugoti jauniausius asmenis nuo alkoholio vartojimo sukeltos žalos.
- 52 Dėl būtinybės kontroliuoti amžių reikia nurodyti, kad, nustačius nagrinėjamą draudimą, teisę parduoti importuotus alkoholinius gėrimus suteikiant tik *Systembolaget* parduotuvėms, nacionalinės teisės aktu siekiama juos platinti centralizuotai ir sistemaiškai, o tai turi leisti monopolijos prekybininkams, atsižvelgiant į siekiamą tikslą, tinkamai įsitikinti, kad prekės būtų parduodamos tik vyresniems kaip dvidešimties metų asmenims.

- 53 Atsižvelgiant į tai, iš Teisingumo Teismo turimos informacijos matyti, kad nors *Systembolaget* iš esmės taiko tokias prekių platinimo ir pirkėjų amžiaus kontrolės taisykles, egzistuoja kiti alkoholinių gėrimų platinimo būdai, nustatantys tretiesiems asmenims pareigą atlikti šią kontrolę. Konkrečiai kalbant, neginčijama, kad *Systembolaget* sutinka, jog amžiaus patikrinimas gali būti atliekamas prekybininkams pristatant alkoholinius gėrimus ne monopolijos įstaigose, bet, pavyzdžiui, maisto prekių parduotuvėse arba degalinėse. Be to, pats tokios kontrolės egzistavimas nėra aiškiai nustatytas ir patikrinamas tada, kai alkoholinius gėrimus pristato *Systembolaget*, pavyzdžiui, kaip nurodė Švedijos vyriausybė, „paštu ar bet kokiomis kitomis tinkamomis perdavimo priemonėmis stotyje arba artimiausioje autobuso stotelėje“.
- 54 Šiomis sąlygomis nepriekaištingas asmenų, kuriems perduodami minėti gėrimai, amžiaus kontrolės veiksmingumas bet kokiomis aplinkybėmis neatrodo visiškai užtikrintas, ir galiojančios sistemos siekiamas tikslas yra įgyvendintas tik iš dalies.
- 55 Telieta atsakyti į klausimą, ar siekiant suderinti šį tikslą apsaugoti jauniausių asmenų sveikatą su bent jau panašiu kontrolės veiksmingumu gali būti naudojamosi kitomis mažiau laisvo prekių judėjimo principą pažeidžiančiomis priemonėmis, galinčiomis pakeisti nagrinėjamas priemones.
- 56 Šiuo klausimu Europos Bendrijų Komisija tvirtina, ir jai dėl to neprieštaraujama, kad amžius gali būti patikrinamas pateikus deklaraciją, kuria importuotų gėrimų gavėjas blanke, esančiame prie prekių jas importuojant, patvirtintų, kad jam yra daugiau kaip dvidešimt metų. Vien Teisingumo Teismo turimos informacijos nepakanka manyti, kad tokia priemonė kartu su atitinkamomis baudžiamosiomis sankcijomis pažeidimo atveju būtina būtų mažiau veiksminga nei ta, kurią įgyvendina *Systembolaget*.

57 Taigi nėra įrodyta, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamas draudimas yra proporcingas, siekiant tikslo apsaugoti jauniausius asmenis nuo alkoholio vartojimo sukeltos žalos.

58 Šiomis sąlygomis į ketvirtąjį klausimą reikia atsakyti taip, kad įstatymo dėl alkoholio 4 skyriaus 2 straipsnio pirmojoje pastraipoje įtvirtinta priemonė, kuri draudžia privatiems asmenims importuoti alkoholinius gėrimus,

— kadangi negali pasiekti tikslo bendrai apriboti alkoholio vartojimą ir

— kadangi nėra proporcinga siekiamam tikslui apsaugoti jauniausius asmenis nuo alkoholio vartojimo sukeltos žalos,

negali būti laikoma pateisinama pagal EB 30 straipsnį žmonių sveikatos ir gyvybės apsaugos sumetimais.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

59 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą dėl prejudicinio sprendimo pateikusiai teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (didžioji kolegija) nusprendžia:

1. 1994 m. gruodžio 16 d. Įstatymo dėl alkoholinių gėrimų (*alkohollagen*) 4 skyriaus 2 straipsnio pirmojoje pastraipoje įtvirtinta nacionalinė nuostata, kuria draudžiama privatiems asmenims importuoti alkoholinius gėrimus, turi būti vertinama atsižvelgiant ne į EB 31 straipsnį, bet į EB 28 straipsnį.
2. Įstatymo dėl alkoholio 4 skyriaus 2 straipsnio pirmojoje pastraipoje įtvirtinta priemonė, kuri draudžia privatiems asmenims importuoti alkoholinius gėrimus, yra kiekybinis importo apribojimas EB 28 straipsnio prasme, net jei minėtas įstatymas įpareigoja mažmeninės prekybos monopoliją tiekti ir, vadinasi, tam tikrais atvejais pateikęs prašymą importuoti atitinkamus gėrimus.
3. Įstatymo dėl alkoholio 4 skyriaus 2 straipsnio pirmojoje pastraipoje įtvirtinta priemonė, kuri draudžia privatiems asmenims importuoti alkoholinius gėrimus,

— kadangi negali pasiekti tikslo bendrai apriboti alkoholio vartojimą ir

— kadangi nėra proporcinga siekiamam tikslui apsaugoti jauniausius asmenis nuo alkoholio vartojimo sukeltos žalos,

negali būti laikoma pateisinama pagal EB 30 straipsnį žmonių sveikatos ir gyvybės apsaugos sumetimais.

Parašai.